

Hrad Devín ponúka viacero noviniek. Dvojročný projekt obnovy zlepší najmä návštevnícky komfort a prístupnosť areálu hradu znevýhodneným skupinám

Bratislava 13. september 2023: Rozsiahly projekt obnovy hradu Devín s názvom **Culture Across – Kultúrne mosty cez rieku Morava**, ktorý Múzeum mesta Bratislavy (MMB) spustilo v roku 2021, je úspešne ukončený. V rámci projektu sa realizovalo viacero aktivít. Vďaka ich úspešnej realizácii dnešný areál hradu Devín ponúka vyšší návštevnícky komfort, lepšiu návštevnícku infraštruktúru a väčšiu prístupnosť tejto atraktívnej lokality znevýhodneným skupinám. Dôležitou súčasťou projektu boli aj odborné činnosti a pokračovanie archeologického výskumu. Výsledky projektu spolufinancovaného z programu spolupráce Interreg Slovenská republika – Rakúsko, boli odprezentované na slávnostnom podujatí, ktoré sa konalo na hrade Devín dňa 12. septembra.

„Sme radi, že sa nám podarilo so zapojením interných a externých odborníkov a odborníkov, partnerov a dodávateľov úspešne zrealizovať projekt takéhoto rozsahu a náročnosti. Verím, že výsledky projektu spríjemnia návštevníkom a návštevníčkam pobyt na hrade Devín a zároveň im pomôžu lepšie využiť edukačný a zážitkový potenciál tejto lokality,“ hovorí Zuzana Palicová, riaditeľka MMB. „Ukončením projektu Culture Across – Kultúrne mosty cez rieku Morava sa však nekončí naša práca na zvyšovaní návštevníckeho komfortu a atraktivity hradu Devín pre rôzne cieľové skupiny. Nadalej pokračujeme v zlepšovaní služieb, prístupnosti areálu hradu, a v rozširovaní a skvalitňovaní programovej ponuky pre široké spektrum publika,“ dodáva.

Čo bolo počas projektu zrealizované?

MÚZEUM
MESTA
BRATISLAVY
CITY
MUSEUM
BRATISLAVA

Nový informačno-navigačný systém (INS) a oddychové zóny s návštevníckou architektúrou

Návrh nového INS, ktorý donedávna na hrade Devín úplne absentoval, pripravili a zrealizovali v spolupráci s MMB, pod ktorého správu hrad patrí, MAPA Architekti a Hungry Studio – víťazi verejnej výzvy. „Projekt mal dve časti – prvá časť sa venovala informačno-navigačnému systému, druhá prvkom drobnej architektúry,“ hovorí Patrícia Botková z MAPA Architekti. Vzhľadom na citlivosť prostredia hradu Devín bolo výzvou nájsť pre INS vhodnú formu. „Chceli sme nájsť čo najsubtílnejšiu formu, ktorá by zapadla do prostredia, vizuálne ho nenarúšala, a zároveň dostať na panely všetok potrebný obsah,“ približuje Jakub Lysý z Hungry Studio.

Výsledkom je nový informačno-navigačný systém pozostávajúci z viac ako 26 informačných a navigačných panelov osadených naprieč celým hradným areálom. Panely obsahujú texty o rôznych súčiastiach hradného areálu, ich histórii a význame v troch jazykových mutáciách – v slovenčine, angličtine a nemčine. Na paneloch návštevníci a návštevníčky nájdu aj QR kódy, cez ktoré majú možnosť dostať na novú [webstránku hradu Devín](#), ktorá okrem praktických informácií v troch jazykoch ponúka aj obsah o ďalších zaujímavých reáliách hradu, jeho histórie a okolia.

„Zámer rozšíriť INS do online prostredia bol od začiatku dôležitou súčasťou projektu. Nová webstránka nám už dnes umožňuje poskytovať rozsiahlejšie informácie o histórii hradného areálu, jeho okolí, prírode či archeologickom výskume. A najmä, takto ich vieme aj do budúcnosti dopĺňať a aktualizovať,“ hovorí Milan Zálešák, vedúci lokality MMB Hrad Devín.

Veľmi dôležitým hľadiskom pri tvorbe INS bolo dosiahnutie čo najväčšej miery inkluzivity. Dlhodobým cieľom Múzea mesta Bratislavy je sprístupniť ho čo najširšiemu spektru návštevníkov a návštevníčok vrátane tých, ktorí žijú s niektorým z typov zdravotného znevýhodnenia. „Vhodnosť jednotlivých prvkov, ich formu a implementáciu sme priebežne aktívne konzultovali s Úniou nevidiacich a slabozrakých Slovenska (ÚNSS), čo sa ukázalo ako krok správnym smerom. Mohli sme tak napasovať jednotlivé prvky presne na potreby cieľovej skupiny,“ približuje Viktor Agócs, vedúci oddelenia správy budov a ochrany pamiatok MMB. Jednotlivé informačné panely tak obsahujú popisy v Braillovom písme a tiež QR kód, cez ktorý bude čoskoro možné prekliknúť sa k audio sprievodcovi hradným areálom umiestnenému na novej webstránke hradu Devín. V príprave je takisto osadenie reliéfnej mapy a haptického modelu hradného areálu.

Kedže na hrade absentovali aj odpočinkové zóny či miesta poskytujúce tiež, časť financií z projektu bola alokovaná na riešenie návštevníckej architektúry. „Výsledkom sú viaceré

oddychové zóny vrátane dvoch čiastočne prestrešených drevených pavilónov s príjemne hravým dizajnom, ktoré ponúkajú tienisté miesto na oddych a občerstvenie počas prehliadky areálu hradu. Zároveň je to priestor využiteľný na rôzne prednášky či workshopy, ktorými pravidelne obohacujeme programovú ponuku hradu Devín,“ približuje M. Zálešák.

V rámci projektu boli ďalej realizované aj odborné práce a výskum.

Archeologický výskum

Súčasťou projektu *Culture Across – Kultúrne mosty cez rieku Morava* bola aj ďalšia etapa archeologického výskumu, ktorý v lokalite hradu Devín nepretržite prebieha už viac ako 110 rokov. Etapu výskumu uskutočnenú aj vďaka projektu počas roka 2022 realizovali Dominika Ferenčíková Hulková a Peter Barta pod vedením Jaroslavy Schmidtovej. Nadviazali tým na výskum, ktorý tu v rokoch 2017 – 2021 viedla Katarína Harmadyová. V nedávno ukončenej etape výskumu, medzi nájdenými nehnuteľnými a hnutelnými pamiatkami z obdobia od druhej polovice 6. tisícročia pred n. l. do druhej polovice 2. tisícročia sú najdôležitejšími tri výrazné, časovo odlišné skupiny nálezov. Reprezentujú pohrebiskovú aktivitu v eneolite (prelom 3. a 4. tisícročia pred n. l.), sídliskovú aktivitu v neskorej dobe laténskej (2. pol. 1. stor. pred n. l.) a pohrebiskovú aktivitu v ranom stredoveku (koniec 8. až začiatok 10. stor.).

"Najvýznamnejšími nájdenými pamiatkami z eneolitu (neskorej doby kamennej) sú hroby. Tvorí ich kostrové pozostatky muža odkryté v novembri 2021 a ďalší hrobový nález, ktorý začíname práve odkrývať (august 2023),“ uvádza archeológ Peter Barta. Okrem toho boli v roku 2022 objavené ďalšie zaujímavé nálezy:

1. kolová stavba so základovými žľabmi, bude datovaná vo vzťahu k hrobu dospelého jedinca,
2. jama vyplnená zvyškami požiarom zaniknutej nadzemnej dreveno-hlinitej konštrukcie, ktorá bude datovaná chronometricky (s pomocou rádiouhlíka),
3. kostrový hrob dospelého jedinca so železným nožom, ktorý bude datovaný chronometricky,
4. kostrový hrob dieťaťa s dvomi nádobami,
5. bližšie nešpecifikovateľné doklady produkcie štiepaných kamenných nástrojov v areáli hradu (čepieľky, zvyšky jadier, odštepky – v sekundárnej polohe) zo širokého časového intervalu staršej doby bronzovej,
6. rastlinné makrozvyšky extrahované zo sedimentu.

Najzaujímavejšie výsledky archeologického výskumu realizovaného v rokoch 2021 - 2023 sú zhrnuté na informačných paneloch, ktoré sú návštevníkom a návštevníčkam prístupné vo Výstavnom pavilóne v priestoroch dolného hradu.

Rekonštrukcia krycej stavby ranokresťanských archeologických nálezov *cella memoriae*

Cella memoriae je po celkovej rekonštrukcii a obnove zelenej strechy opäť sprístupnená verejnosti ako výstavný pavilón. Pri výsadbe zelenej strechy sa prihliadalo na štvrtý stupeň ochrany národnej prírodnej pamiatky, vysadené boli len pôvodné druhy rastlín a skalné ruže. Pavilón, ktorý sa nachádza v dolnej časti hradu, napravo od vstupu do hradného areálu, sa taktiež využíva aj na podujatia, ako sú odborné prednášky či konferencie. V auguste tohto roku tu napríklad prebehlo archeologické kolokvium.

Sanácia a rekonštrukcia odkrytých historických architektúr v areáli hradu Devín

Od konca júla 2022 prebiehali v areáli hradu aj sanačné a rekonštrukčné práce odkrytých historických architektúr (hradných múrov). Išlo najmä o údržbu a statické zabezpečenie porúch hradných murív, ktoré vznikli vplyvom degradácie cementovej výplne použitej ako nosné spojivo pri obnove hradu v 70. – 80. rokoch 20. storočia. Svojím rozsahom a dôležitosťou predstavujú za desaťročia jeden z najvýznamnejších projektov na záchranu pozostatkov pôvodných hradných architektúr realizovaných na hrade Devín. Cieľom bolo vyvážené konzervačným a dotvárajúcim prístupom zachovať jestvujúce hodnotné historické murivá. Realizovala sa tiež odporučená inžiniersko-biologická ochrana múrov, pri ktorej je koruna muriva chránená osobitne miešaným substrátom v kombinácii s výsadbou rozchodníkov. Prebehla aj komplexná rekonštrukcia klenbového mosta spájajúceho dolný a stredný hrad.

O projekte *Culture Across – Kultúrne mosty cez rieku Morava*

Múzeum mesta Bratislavy a obec Marchegg v rámci cezhraničného projektu s názvom *Culture Across – Kultúrne mosty cez rieku Morava*, spolufinancovaného z programu spolupráce Interreg Slovenská republika – Rakúsko, spolupracujú na zachovaní svojho kultúrneho dedičstva a zvyšovaní povedomia širokej verejnosti o významných kultúrnych pamiatkach na oboch stranách hranice. Táto skutočnosť prispeje k zvýšeniu návštevníckeho potenciálu a atraktivity pohraničného regiónu Marchfeld – Záhorie – Bratislava. Návštevníčky a návštevníci zámku Marchegg si tak v jeho zrekonštruovaných priestoroch mohli v priebehu roka 2022 pozrieť napríklad Dolnorakúsku krajinskú výstavu alebo sa prihlásiť na cezhraničnú konferenciu *Zámky na Moravskom poli. Strážne hrady v pohraničí – Lovecké zámky – Kultúrny turizmus*, ktorá sa konala v dňoch 15. – 16. septembra 2022 v sýpke zámockého parku v Marcheggi. Išlo o hybridnú konferenciu, ktorá bola vysielaná aj online, a prednášky z nej si záujemcovia a záujemkyne o históriu môžu pozrieť vo forme záznamu na internete.

Celkový rozpočet projektu za oboch partnerov je 4 170 681,30 €. Z uvedenej čiastky predstavuje rozpočet MMB 1,41 mil. €, z ktorého až 1,34 mil. € je príspevok EÚ a štátneho rozpočtu SR.

Viac informácií nájdete na novej webstránke hradu Devín www.hraddevin.mmb.sk, na <http://www.mmb.sk> alebo na sociálnych sieťach Múzea mesta Bratislavy.

Kontakt pre médiá:

Mgr. Katarína Selecká

Manažérka PR a marketingu

katarina.selecka@mmb.sk

+421 2 5910 08 38 alebo 0904 283 825

.....
O MMB:

Múzeum mesta Bratislavy je s viac ako 155-ročnou tradíciou (1868) najstarším nepretržite pôsobiacim múzeom na Slovensku. V súvislosti so svojím zameraním spravuje mimoriadne diferencovaný a široko štruktúrovaný zbierkový fond (obsahuje viac ako 120-tisíc predmetov). Tvoria ho historické, archeologické, umeleckohistorické a etnografické artefakty, ktoré dokumentujú históriu mesta Bratislavy, fungovanie a rozvoj remesiel, priemyslu, vinohradníctva, správu mesta či podoby jeho kultúrneho a spoločenského života.

Okrem tematických stálych expozícií múzeum spravuje aj národnú kultúrnu pamiatku hrad Devín, ktorý patrí k najnavštevovanejším hradným objektom na Slovensku, a lokalitu Antická Gerulata v Rusovciach, ktorá bola v roku 2021 vďaka svojmu významu zapísaná do svetového kultúrneho dedičstva UNESCO. Súčasťou zbierkového fondu je aj hodnotný súbor literárnych zbierok, ktoré tvoria pozostalosť Janka Jesenského.

Múzeum mesta Bratislavy sa rozvíja ako moderná kultúrna a pamäťová inštitúcia, ktorá je zdrojom poznania dejín Bratislavy, miestom dialógu medzi minulosťou, súčasnosťou, ale aj obyvateľmi a obyvateľkami mesta. Citlivo vníma svoju úlohu pri definovaní a reflexii identity mesta či budovaní priestoru pre sociálnu inklúziu a trávenie voľného času, ktorý bude opakovane zaujímavý aj pre domáce publikum. MMB chce byť aktívnou súčasťou diania v meste a svoje témy a obsahy sprostredkovať cez súčasné formy komunikácie a programov.

MÚZEUM
MESTA MUSEUM
BRATISLAVY CITY
BRATISLAVA